

*Управни одбор Операције међународног
мониторинга за Попис становништва и
домаћинства у Босни и Херцеговини*

Осми извјештај оцјене

18-22. марта 2013.

Jean-Michel DURR, виши експерт, вођа тима УО

Roberto BIANCHINI, Bent Noerby BONDE,

Meryem DEMIRCI, Katerina KOSTADINOVA-DASKALOVSKA,

Guido PIERACCINI

експерти

Увод и историјат

1. А Попис становништва и домаћинства провешће се у Босни и Херцеговини (БиХ) у складу са Законом о попису становништва, домаћинства и станова у Босни и Херцеговини 2013.године, како је усвојила Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине 3.фебруара 2012. Вијеће министара Босне и Херцеговине позвало је Европску комисију да организује међународни мониторинг Пописа. Тако су Европска комисија, Вијеће Европе и Вијеће министара Босне и Херцеговине 18.априла 2012.године потписали Меморандум о разумијевању, како би се договорили о сљедећем:

- Општи циљ Операције међународног мониторинга Пописа становништва и домаћинства у Босни и Херцеговини је надгледање усклађености цијелог процеса Пописа, од припреме до дисеминације података, са:
- Међународним стандардима за пописе становништва и домаћинства које дефинишу УНЕСЕ и Еуростат, а које је одобрила Конференција европских статистичара као Препоруке за Пописе становништва и домаћинства 2010.,
- Одредбом (ЕК) 763/2008 о пописима становништва и домаћинства, те мјерама имплементације;
- Основним начелима званичне статистике, усвојеним од стране Статистичке комисије УН, као и са Кодексом праксе европске статистике проглашеним од стране Европске комисије;
- Стандардима заштите и повјерљивости података, како је дато у Конвенцији о заштити појединца, а у вези са Аутоматском обрадом личних података Вијећа Европе, као и са важећим релевантним одредбама Европске уније.

2. Операцију спроводе Комитет међународних организација, Уптављачка група (УГ ИМО) уз помоћ вишег експерта за попис, експерти за пописе становништва, један или више експерата за информационе технологије, те особе које надгледају пописивање на терену.

3. Виши експерт за попис, експерти за попис и ИТ експерти процијениће усклађеност Пописа у Босни и Херцеговини са захтјевима датим у Меморандуму о разумијевању, али неће пружати никакву техничку подршку.

4. Под вођством Комитета и вишег експерта за попис, експерти за попис ће:

- Пратити техничку припрему Пописа, укључујући пилот попис и постпописна анкета, посебно израду упитника и приручника;
- Надгледати прикупљање, обраду и дисеминацију пописних података, верификујући испуњавање захтјева дефинисаних у ранијем тексту;
- Контролисати поштено и исправно израчунавање на свим нивоима, те пратити да ли је повјерљивост појединачних података у потпуности загарантована;
- Истраживати сва остала питања релевантна за Попис.

5. Управљачка група именовала је г. Jean-Michela Durra као вишег експерта за попис и г. Roberta Bianchinia, г. Benta Noerby Bondea, гђу Meryem Demirci, гђу Katerinu Kostadinovu-Daskalovsku, анд г. Guidoа Pieraccinia као експерте за пописе становништва. Виши експерт за попис и експерти за пописе чине Управни одбор ИМО међународних експерата.

6. Прва мисија УО ИМО је одржана од 23.до 26.априла 2012. Циљ ове мисије био је да се оцијени припрема за попис становништва и домаћинства у својим основним компонентама, укључујући припрему пилот пописа. Извјештај УО послао је Виши експерт за попис 12.маја ИМО Управљачкој групи.

7. Друга мисија одржана је од 26.до 29.јуна 2012. Циљ ове мисије био је да се оцијени напредак остварен након прве мисије у припреми за попис становништва и домаћинства, укључујући и припрему пилот пописа.

8. Трећа мисија одржана је 17.и 18.септембра 2012., а спровела су је два члана УО, г.Durr и гђа Katerina Kostadinova-Daskalovska. Циљ мисије био је да се оцијени имплементација препорука датих у претходним извјештајима и да се оцијени припрема пилот пописа планираног за период од 15.до 29.октобра 2012.

9. Четврта мисија одржана је између 10.и 29.октобра 2012.године, а спроводили су је чланови Управног одбора сукцесивно (сваки по пет дана, осим вишег експерта, чија мисија је трајала од 10.до 29.октобра). Циљ ове мисије био је да се посматра спровођење Пилот Пописа на терену. Такође, тим од четири посматрача, који су чинили Lidija Naumovska, Gabor Rosza, Jean-Paul Sardon и Per Schöning, био је присутан током цијелог периода спровођења Пилот Пописа. Сваки члан покривао је по неколико општина, како би посматрали операције рада на терену Пилот Пописа у свих 60 пописних кругова који су ушли у узорак за Пилот.

10. Пета мисија одржана је између 19.и 21.новембра 2012.(три дана), а спровела је чланица Управног одбора, гђа Katerina Kostadinova-Daskalovska. Циљ ове мисије био је да се посматра спровођење Постпописне анкете Пробног пописа на терену. Експерт је обухватила свих 6 пописних кругова (у 6 општина) које су ушле у узорак Постпописне анкете, како би се посматрале активности на терену у склопу Постпописне анкете.

11. Шеста мисија одржана је између 10.и 13.децембра 2012.године, а спровела су је четири члана Управног одбора: г. Роберто Бианцхини, гђа. Bent Noerby Bonde, гђа. Katerina Kostadinova-Daskalovska и г. Guido Pieraccini. Циљ ове мисије био је да се од статистичких институција чује о лекцијама наученим током Пробног пописа, те да се оцијени да ли су припреме на нивоу који би омогућио спровођење Пописа у априлу 2013.године.

12. Седма мисија одржана је између 12.и 15.фебруара 2013., а спровео ју је један члан УО, г.Roberto Bianchini. Циљ мисије био је да се оцијени ситуација када је у питању напредак припреме и имплементације ИМО препорука у новом контексту одгађања Пописа, са нагласком на поштивању рокова за картографску припрему. Други циљ био је да се прикупе информације и материјали за детаљнију оцјену напретка припремних активности Пописа, коју треба да дају сви чланови УО у марту 2013.

13. Ову осму мисију спровео је цјелокупан УО, од 18. до 22. марта 2013. Циљ ове мисије био је да се да детаљна оцјена напретка оствареног у припремама када су у питању основни циљеви дати након четврте мисије у децембру 2012., када је УО дао препоруку да се Попис одгоди за октобар 2013.

14. Тренутна оцјена заснована је на информацијама добијеним током састанака мисије, те на директним запажањима чланова мисије. Према томе, коментари и препоруке у даљем тексту засновани су на разумијевању експерата, па можда не одражавају стварно стање. Овај извјештај припремили су чланови Управног одбора, на основу појединачних извјештаја посматрача, те на основу својих запажања. Извјештај је довршио виши експерт за Попис.

15. Експерти желе да изразе захвалност директорима и особљу БХАС, ФЗС и РЗС за расположивост и сарадњу, те особљу Вијећа Европе за савршену организацију мисије.

Резиме

16. Фокус мисије био је да се оцијени стање по питању напретка припрема за Попис и примјене ИМО препорука. Препоруке дате у претходним извјештајима УО представљале су смјернице за дискусије, фокусирајући се на проблематичне области, а Анекс 2 претходног извјештаја УО узет је као референца за мјерење напретка.

17. Уопштено, иако су остварена одређена достигнућа у пописним припремама у три статистичке институције, посебно у области методологије и обраде података, исувише је основних циљева који нису остварени, углавном због тога што нека од питања која су већ наведена у претходним извјештајима УО остају неразријешена.

18. На основу разговора вођених током мисије са представницима статистичких институција, основни закључци су сљедећи:

- a) Буџет још увијек није званично усвојен. Након мисије, три директора су се сагласила по питању нацрта буџета који ће бити послан Вијећу министара на усвајање 3.априла. Свако даље одгађање угрозило би припрему Пописа;
- b) Упитници још нису довршени. Вијеће министара треба најкасније до почетка априла да донесе одлуку, како би се омогућила даље припрема Пописа за октобар 2013. УО понавља своју препоруку о строго отвореним питањима о етничкој и вјерској припадности и матерњем језику, те да се чувају и касније дисеминирају сви дати одговори, без било каквог шифрирања или агрегирања;
- c) Координација и сарадња међу статистичким институцијама и даље остају проблематичне. Иако координација уистину јесте у надлежности државне Агенције за статистику, она не може бити ефикасна без потпуне сарадње три директора
- d) У припремама за картографски рад остварен је значајан напредак и оне су скоро довршене у ФБиХ и Брчко Дистрикту. У РС, припремни картографски посао довршен је за око 70% територије. Геодетска управа РС и РЗС РС

подстакнуте су да брзо истраже друге могућности за припрему пописних мапа за онај дио територије који није покривен ажурираним ортофотографијама, у случају да оне не буду доступне до јуна 2013.године;

- e) Република Српска још увијек није измијенила свој пописни закон како би се осигурала потпуна усклађеност са Законом о попису БиХ, те како би се превазишла сва различита тумачења пописног закона. Ово је неопходно како би се омогућило усклађено спровођење пописа у оба ентитета, те се тако добили резултати које би УО сматрао упоредивим;
- f) Распоред за комплетирање тендерске процедуре за штампање и логистику веома је густ. Тендерска процедура биће довршена, а обавјештење о истој дато до средине априла;
- g) Препоручује се да Агенција и двије ентитетске институције одмах направе план активности за промоцију и комуникацију, те да се договоре о томе како да између себе подијеле имплементацију. Нацрт стратегије промоције и комуникације може послужити као инспирација за план активности;
- h) Припреме активности обраде података генерално добро напредују. Ипак, кораци снимања података, шифрирања и едитовања података треба јасно да се дефинишу, те да се након сваког од њих прави резервна копија базе података. Такође, ускоро треба донијети одлуке о доступности појединачних података са личним информацијама, те о локацији за сервере за репликацију пописних података.

19. Закључно, УО сматра да се у припреми техничке организације генерално остварује напредак, иако постоје одређена кашњења. Посебно, одређени основни циљеви, као што су буџет и финализација упитника, су већ у критичној зони и морају се безусловно остварити до почетка априла, како би се омогућило спровођења Пописа у октобру 2013. године.